

*Descobreix la història del
nostre poble.*

**L'Església de Sant Jaume en diverses
etapes de la seva construcció**

Editat per: Centre d'Estudis Locals PARIETES
Número d'inscripció: 31584/1
Data d'inscripció: 31/01/2006

Redactors: Núria Nogué i Solé, Sergio Burgos, Rosa Martí i Conill, Antoni Puig i Serra, Josep Puig i Serra, Joan Volart i Bellavista i Maria Gorina i Esteve.

Correctora lingüística: Mercè Alcayna Alarcón

Logotip: Lluís Miras

Composició i Muntatge: Esteve Conill i Ferran Vidal

Adreça de contacte: parietes@gmail.com

Dipòsit legal: B-13229-2008

ISSN:2013-1763

Impressió: Dinimprès

Amb el suport de:

SUMARI

EDITORIAL

APROXIMACIÓ A LA HISTÒRIA DEL TEMPLE DE SANT JAUME DE PARETS

per Nuria Nogué i Solé

ELS REFUGIATS A PARETS DEL VALLÈS DURANT LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA 1936/1938

per Sergio Burgos

REAL CADASTRO DEL LUGAR DE PARETS 1784

per Rosa Martí i Conill

2010 ANY LINERA. 1994 ENDERROCAMENT DE “QUADRA VELLA” DE LA INDÚSTRIA LINERA

per Antoni i Josep Puig i Serra

ENTREVISTA A DOMÈNEC TURULL I MARQUÈS

per Joan Volart i Bellavista

PREMI AL LECTOR DE L'ODISSEA

per Rosa Martí i Joan Volart

FE D'ERRADES

LA RECERCA DEL LLIBRE “LA FÀBRICA DEL CAMALEÓ”

per Maria Gorina i Esteve

POESIES

de Josep Marquès i Olivé

El nou butlletí de Parietes, n. 7, que realment és el novè atès que s'ha publicat el nombre 0 i l'especial Albada, està a les vostres mans. Com podreu veure han tornat a ser impresos els treballs de recerca d'estudiants del nostre poble que han fet alguna investigació sobre temes locals. En aquest cas hi ha un acurat article sobre els refugiats a Parets durant la Guerra Civil de l'autor Sergio Burgos, exalumne d'IIES Parets. Si realment hi ha hagut un petit parèntesis en les darreres edicions ha estat per problemes o per algun motiu o altre que no hem disposat d'aquest material. El nostre propòsit és seguir potenciant tot aquest nivell de coneixement que ens aporten els nostres joves per mitjà de les seves recerques guiades pels seus professors i tutors.

Aquest any que encetem, el 2011, és el centenari del naixement d'una persona que es va distingir per la seva aportació i participació en la vida associativa i cultural de la nostra vila. El seu nom és Josep Marquès i Olivé qui va estar casat amb en Maria Fuster i Llonch. Era un gran aficionat a la poesia i al cant coral. Hem volgut fer honor, tot recordant la seva faceta lírica, a qui fou convilatà nostre i que avui, malauradament, ja no està entre nosaltres, amb dues poesies seves que són "El meu petit jardí" i "Camprodon". Des d'aquesta editorial i en nom dels membres de l'equip de redacció, atès que és el centenari del naixement d'en Josep Marquès, pensem, que seria molt interessant que el departament de cultura e l'Ajuntament fes una divulgació d'un recull de l'obra lírica d'aquest autor de casa nostra.

En la darrera entrevista publicada, el personatge era Núria Nogué. Com vàreu poder copsar és una persona amb un gran coneixement del que va estar la construcció del nostre temple de Sant Jaume de l'Eixample. Aquesta obra de l'arquitecte Joaquin García de Alcañiz, qui fou màxim responsable tècnic de l'urbanisme de l'Ajuntament de Parets durant els anys de la Postguerra, ha deixat petja en molts edificis

emblemàtics de la nostra localitat, entre ells l'Ajuntament. En aquesta edició Nogué ens il·lustra a través de boniques fotografies històriques i d'un treballat article del que és avui l'església de l'Eixample. L'any 1947 es va posar la primera pedra i posteriorment, el 1951, va esdevenir el centre de culte dels veïns d'aquesta barriada. Sens dubte, l'esforç col·lectiu dels veïns de l'Eixample, molts d'ells estiuejants o bé de cap de setmana i d'altres amb residència fixa, va ser en un moment històric en què la fe cristiana es posava molt més de manifest que ens els nostres dies. La participació en els actes litúrgics era molt més nombrosa i els creients practicants aportaven, en la mesura de les seves possibilitats econòmiques, quantitats importants de diners per tal de construir la Casa de Déu. Realment hi va haver una participació, ja sigui econòmica o de forma altruista, en la construcció d'aquesta església que va unir esforços per fer una obra en comú que es estimada i venerada per moltes persones que avui encara senten com molt propi aquest temple.

Aquest darrer semestre també ha estat prolífic en edicions per part de persones del nostre poble. En aquest número fem dues ressenyes de dues publicacions que han aparegut a la llum pública darrerament. Per una part la historiadora i també col·laboradora puntualment en aquesta revista Maria Gorina, ha editat "La fàbrica del camaleó". Cal recordar que el camaleó era el logotip de l'emblemàtica Indústria Linera. Per un altre costat el metge i novel·lista resident en el nostre poble Carles Zafon i Llopis, també col·laborador de Parietes, ens fa una breu ressenya del seu darrer llibre divulgatiu pel qual ha estat guardonat. El títol de la novel·la és "El lector de l'Odissea".

Aprofitem l'avinentsa per convidar-vos a col·laborar en la nostra i la vostra revista. Qui vulgui fer la seva aportació pot contactar amb nosaltres a parietes@gmail.com

Som uns quants i volem ser molts més!

APROXIMACIÓ A LA HISTÒRIA DEL TEMPLE DE SANT JAUME DE PARETS

Els inicis

La història del temple de Sant Jaume de l'Eixample és una història viva i recent. Personalment la vaig viure amb molt d'interès perquè és l'església del lloc on hem viscut des de sempre, tant jo com la meva família, i on continuo vivint. La vinculació i la col·laboració amb la tasca pastoral, segurament fa que els meus records siguin vius i viscuts. Aproximadament, entre els anys 1945 i 1947 els anomenats estiuejants volien poder anar a Missa el diumenge en el seu propi barri sense haver de desplaçar-se a un altre lloc.

Garatge habilitat per a dir-hi Missa. Any 1948

Diverses persones entusiastes i amb gran força de voluntat van aconseguir que inicialment, el Bisbat de Barcelona donés permís per habilitar un garatge gran a l'Av. De Catalunya, núm. 20, actualment núm. 30-32, propietat del senyor Fidel Garcia Ruano, com a espai per celebrar Missa. Era l'any 1948.

Però el garatge no era pas un lloc definitiu, era només una solució temporal, mentre es feien les gestions oportunes tant legals, com eclesiàstiques, com econòmiques, per trobar un edifici i un lloc definitiu que fos l'església de l'Eixample. La sort fou que el matrimoni format per Josep Marcer i

Amanda Sagristà van cedir uns terrenys per poder construir el temple.

El lloc definitiu i el projecte

Una vegada decidit l'emplaçament gràcies a la cessió esmentada es van començar a fer diversos croquis i plànols. El projecte fou del llavors arquitecte municipal García de Alcañiz que també va fer diverses torres a l'Eixample i l'edifici de l'Ajuntament actual. El projecte de l'any 1948 és molt bonic i fou elogiat per tothom.

Una vegada es disposà dels terrenys i del projecte calia el permís del Bisbat de Barcelona, cosa que també s'obtingué.

Quedava però encara la part més feixuga que era la d'aconseguir diners per executar l'obra. Es feien tómbols per recaptar diners i també es demanaven donatius a particulars, fou així com es pogué posar la primera pedra, un acte solemne presidit pel llavors Bisbe de Barcelona Doctor Modrego.

Col·locació de la primera pedra. 14/09/1947

No fou una construcció seguida, es feu per etapes en funció de les disponibilitats econòmiques. El primer que es va fer fou el Presbiteri l'any 1947 i el que actualment és la Sacristia. Aquesta construcció es va tancar amb una petita porta per poder celebrar Missa dins d'aquest primer espai, això passa el 1948.

Posteriorment es segueixen fent tómbols, sempre amb l'autorització del Bisbat, per anar recaptant diners, especialment per part dels feligresos que passaven l'estiu a l'Eixample que eren els més interessats en aquest projecte.

Construcció del temple

La segona fase, la incorporació de diversos elements

La segona etapa de construcció té lloc en temps de mossèn Jaume Urgell, estem a l'any 1954. Després, quan arriba mossèn Pere Batlle, el Bisbat li nomena dos vicaris, mossèn Joan Mata i Enric Diaz, perquè mossèn Batlle no gaudia de bona salut. Són els vicaris els que van a l'Església de Sant Jaume a fer les m

Primera etapa del temple

isses i a ocupar-se de l'activitat religiosa. A partir d'aquest moment, ja no només es fan misses a l'estiu, sinó que se'n fan tot l'any.

Darrera l'altar s'hi va penjar un tapís de Sant Jaume damunt un cavall blanc pintat per un tal Martin Fernández de Córdoba Collado. Era molt bonic com es pot veure en diverses fotografies. Avui creiem que encara es conserva.

Tapís de Sant Jaume a cavall

Els primers anys els joves assajaven cançons per Nadal; n'eren pocs i el senyor Casanovas deixava la seva casa pels assajos. Els més petits, amb algun de gran com per exemple jo mateixa, anàvem a buscar molsa i altres plantes per adornar l'església.

El primer escolà fou en Joan Ferré, avui traspassat i que fundà els Escoltes a la Rectoria de l'Església. Cada any s'encarregaren i encara s'encarreguen de fer la Cavalcada de Reis. Els joves érem pocs però ben avinguts: la Francis, la Pepita, el Joan, l'Atoñita, la Teresina, la M. del Carme, l'Azucena, la Paquita, la Montserrat i jo mateixa.

Hi havia un grup de persones grans que no paraven per poder donar continuïtat a l'obra, que va durar anys. No fou només fer el projecte i fer l'obra sencera, com per exemple es va fer amb el cas de l'església de Sant Esteve, aquí no fou així, es va haver de fer mica en mica ja que les circumstàncies obligaven, però mai ningú va defallir.

La tercera fase, cobrir i tancar.

La tercera etapa va ser la més espectacular perquè és quan s'aconseguí cobrir la teulada i tapar les finestres amb vitralls. Cada vitrall fou finançat per una família. Tota la part de ferro, els marcs dels vitralls i la làmpada de la Rectoria les va fer el senyor Nogué, que era un bon i destacat ferrer i dominava l'ofici.

Les obres les va fer el senyor Gomis, conegut paleta del poble, i la instal·lació elèctrica el senyor Gorina, també destacat lampista local.

L'altar el va donar la senyora Amanda Sacristà, la Verge de Montserrat el senyors Casanovas, el nen Jesús la senyora Rosina Casanovas i el Sant Nicolau la família Pedreño.

**La Verge de Montserrat
a l'Església de Sant Jaume**

No hi havia calefacció i a l'hivern feia molt fred; el senyor Nogué, que tenia molts recursos, el dia que s'havia de fer missa, al matí posava un seguit de pots amb esperit de vi al voltant dels bancs. A partir de les 9 del matí els encenia, així ambientaven una mica i no feia tant fred. Quan era l'hora de la missa l'ambient ja estava una mica temperat.

Vista del sostre de l'Església de Sant Jaume

Per adornar l'altar, no hi havia cap inconvenient per aconseguir flors de qualsevol jardí, tothom estava disposat a donar les flors que fes falta per tenir l'altar ben bonic.

El manteniment

Al llarg dels anys s'hi van anar fent petites obres de manteniment. Mossèn Josep Carulla arranjava com podia els bancs i repassava la teulada perquè no plogués. Recentment, es va veure que ja no es podia continuar amb solucions parcials i fou llavor quan mossèn David Amado va projectar millores. Després mossèn Pere Farriol va fer tota la teulada nova, era al voltant del 2005. L'Església de Sant Jaume és va consagrar el 2006.

La planta baixa de la Rectoria sempre ha estat ocupada per l'Agrupament Escolta de Sant Jaume i s'anomenava El Cau, recentment aquest grup ha anat a la masia de Can Jornet, un lloc molt més espaiós, i han deixat lliure aquest espai.

Durant molts anys a l'Eixample hi havia hagut pocs residents, més o menys un centenar, però quant l'església s'omplia de veritat era durant l'estiu. També s'hi feien casaments, el primer fou l'any 1951.

Casament celebrat a l'Església de Sant Jaume l'Octubre de 1951, entre Juan Ferret i Lluïsa.⁽¹⁾

Si mirem la nau principal de l'Església de Sant Jaume des de l'Altar veiem una arcada casi perfecta, senzilla però molt bonica. El "vitral·l" de Sant Jaume de la façana es va col·locar al voltant de l'any 2004.

Vista de l'arcada, aproximadament cap al 1998

Fa un temps, l'abril de 2008, es va restaurar el mural de la Verge de Montserrat; la restauració la finançà una família de l'Eixample.

El primer calze i el primer copó, junt amb la font que hi havia a la plaça Marcer, varen ser fets i donats per un joier que es deia Becker.

L'actual figura del Sant Jaume de l'altar major va ser posada l'any 1957 aproximadament.

Instal·lació del rossetó de la façana (2001)

Com es pot veure per tot aquest relat, aquesta obra es troba plena d'accions i d'aturades, però sempre mirant endavant i mai retrocedint.

Aquesta és la meua aportació i coneixement al voltant d'aquest edifici religiós.

Núria Nogué i Solé
Veïna i feligresa de
Sant Jaume de l'Eixample.

(1) El primer casament celebrat a l'Església de Sant Jaume va ser entre en Joan Noel i la Rosa Manils, tot i que hi consta com a celebrat a la Parroquia de Sant Esteve. El aquí fotografiat consta a l'arxiu com a primer.

ELS REFUGIATS A PARETS DEL VALLÈS DURANT LA GUERRA CIVIL (1936 / 1939)

El present article és un resum del Treball de Recerca que l'autor va presentar amb el mateix títol a l'IES Parets del Vallès el curs 2009-10

El conflicte de la Guerra Civil espanyola començà el 17 de juliol de 1936 i va iniciar un període molt llarg d'enfrontaments.

Parets va viure la Guerra Civil amb por, soldats morts al front, assassinats, falta d'aliments i racionament tant per als refugiats com per als habitants del poble.

La cooperativa de consum de Parets va centralitzar els productes bàsics i es va racionalitzar l'aliment. El racionament consistia en una cartilla que contenia les dades de cada persona o família i els productes que li pertocaven consumir. Era una mesura que no va agradar, però s'intentava racionalitzar els pocs aliments dels quals es disposava.

Eren temps en què mancava de tot. A més, a causa de l'ocupació, la comarca del Vallès Oriental va rebre molts refugiats de guerra provinents de diferents punts d'Espanya.

Els refugiats de la Guerra Civil eren unes persones que es van veure obligades a fugir de casa seva i de la seva pròpia regió a causa de la guerra. A Parets van arribar 482 refugiats. Del total, 276 eren dones i 206 homes. La menor quantitat d'homes es devia al reclutament que provocava el conflicte i que obligava als joves a nodrir les files de l'exèrcit republicà. Per això, també s'entén que la gran majoria de refugiats (236) eren nens entre els 0 i els 17 anys.

Una gran majoria dels refugiats que van arribar a Parets no sabem d'on provenien, perquè a la documentació consultada no hi consta la seva procedència. Dels que sí sabem d'on provenien cal destacar que molts procedien de les zones en combat al nord i

centre de la península (front del Nord i de Madrid), de les ciutats de Gijón (96), Bilbao (9), Oviedo (40), Sant Sebastià (13) i Madrid (42). La minoria eren del sud, est i oest d'Espanya; en total menys de 8 refugiats.

Els refugiats necessitaven manutenció, assistència sanitària i habitatge. La seva arribada va agreujar la difícil situació que ja vivia el poble.

L'acollida de refugiats era un acte de solidaritat dels diferents municipis de Catalunya, ja que comportaven sacrificis tant monetaris com socials. Des de nens fins a persones grans començaren a arribar a partir del 1936 a l'estació de Granollers i després eren traslladats a diferents municipis.

Primer s'enviaven cartes als diferents ajuntaments des del Departament de Sanitat i Assistència Social, per preguntar si estaven disposats per rebre refugiats. Després, a partir del cap d'allotjament, s'enviaven cartes als ajuntaments proposant els diferents refugiats que podrien acollir-se en el poble.

Els refugiats es van establir principalment a La Torre de Malla (65), la granja La Marineta (92), Can Romeu (26) i Can Volart (149). Els ciutadans de Parets, propietaris d'aquestes grans masies, van sofrir els efectes d'acollir refugiats. Van haver de marxar de casa seva perquè allà es van concentrar als nouvinguts. L'Ajuntament de Parets va confiscar totes les torres i masies del municipi. Aquestes torres estaven intervingudes pel comissariat d'assistència als refugiats que en tenia la clau. Al final de la guerra els propietaris van recuperar les seves possessions.

L'Ajuntament de Parets assumia el manteniment dels refugiats, només en alguns casos diverses organitzacions aportaven el que podien. Segons l'arxiu de Parets, els

ingressos totals (1936-1938) en relació als refugiats van ser de 53.158,8 pessetes.

Aquests ingressos provenien d'organitzacions com CNT, UGT, ERC i Unió de Rabassaires que formaven el Comitè Central d'Ajuts als Refugiats de la Generalitat. A partir del 26 de Març del 1937 l'Ajuntament va fer pagar a les famílies l'impost de refugiats i refugiats setmanalment, qui no el pagava perdia la carta de racionament.

El manteniment del refugiats es podria dividir en cinc apartats segons les dades de l'arxiu de Parets: despeses en farmàcia, despeses en menjar, despeses en roba i sabates, despeses diverses (factures a la cooperativa, viatges, subministraments...) i jornals dels refugiats.

Les despeses en farmàcia van ser de 3.307 pessetes, import força reduït en relació al total, donada la quantitat de persones acollides.

Les despeses en menjar van ser de 55.090,11 pessetes. Com és lògic la majoria de despeses van ser de menjar, tot i que els refugiats no vivien d'allò més bé.

Les dades de l'arxiu en relació amb les despeses en roba i sabates van ser de 4.597,75 pessetes. Cal destacar que les despeses en roba i sabates era més gran que les de farmàcia, la qual cosa reflecteix les dolentes condicions en les quals es trobaven els refugiats.

La part de les despeses diverses és la més gran. Podem trobar-hi factures de la cooperativa de qualsevol material o objecte necessari en la vida quotidiana com gots, una pinta, ventalls; també trobem factures per viatges a Barcelona i pobles de la rodalia, subministraments diversos, perruqueria i, a partir de l'octubre de 1937, els caps de família i delegats rebien unes ajudes segons el nombre de familiars amb la intenció d'intentar que tots poguessin administrar aquells diners

segons les seves necessitats. El total en aquest apartat era de 95.710,66 pessetes.

Mentre restaven a Parets, els refugiats feien diferents feines per intentar guanyar uns diners extres. Els treballs anaven des d'ajudar en diferents negocis fins a netejar un bosc. Aquests jornals no servien de gaire perquè moltes vegades s'havien de repartir entre tres o quatre i no tocaven a massa diners per persona. És la part de les despeses del poble de Parets en què menys s'invertia, perquè també molts ciutadans de Parets no tenien treball a causa del tancament de la majoria d'empreses. La despesa en aquest apartat va ser de 1.653,4 pessetes.

El balanç entre ingressos i despeses dona un negatiu de 107.200,12 pessetes. Una xifra força alta però que no vol dir que l'Ajuntament tingués pèrdues, sinó que els ingressos per a refugiats eren inferiors a les despeses. Aquest balanç negatiu el cobria l'Ajuntament amb el seu pressupost.

Situant-nos en aquell període de temps podem arribar a la conclusió que les organitzacions i ciutadans van ajudar al millor funcionament del poble en temps de guerra amb ajudes monetàries i d'espai. Però, en el transcurs de la guerra, aquestes ajudes dels ciutadans van transformant-se en obligacions i les autoritats van utilitzar la força sense parar-se a pensar en els interessos dels afectats, que eren els seus veïns del poble.

Els últims mesos de guerra es caracteritzaren pel cansament de la població i dels soldats del front. El gener del 1939 queien les principals ciutats catalanes orientals. A partir d'aquí milers de persones esdevingueren també refugiades. Ompliren carreteres per marxar cap a un exili incert a l'altre cantó de la frontera, a peu..

Sergio Burgos.
Exalumne de l'Ies Parets

REAL CADASTRO DEL LUGAR DE PARETS 1784

Cava Seduc del Riu	
Per 10 q. ^{ts} 6 Cst. amb 1 ^a calidat.	70210 2
Per 10 q. ^{ts} 8 Cst. 2 ^a .	687 8 2
Per 10 q. ^{ts} 1 Cst. 3 ^a .	212 2
Per 10 q. ^{ts} 1 Cst. 4 ^a .	7212 2
Per 10 q. ^{ts} 1 Cst. 5 ^a .	220 2
Per 10 q. ^{ts} 1 Cst. 6 ^a .	32 2
Per la Cava.	12 2
Per el Riu.	452 2
Per 2 buyer.	32 2
Per 1 botico.	12 2
Per 3 Corder.	32 2
Per el Diputado.	212 2
Total	236121 2
Cava Entavara.	
Per 10 q. ^{ts} 6 Cst. amb 1 ^a calidat.	1072 2
Per 10 q. ^{ts} 1 Cst. 2 ^a .	722 2
Per 10 q. ^{ts} 1 Cst. 3 ^a .	612 2
Per 2 q. ^{ts} 1 Cst. 4 ^a .	1212 2
Per 4 q. ^{ts} 1 Cst. 5 ^a .	1162
Per 10 q. ^{ts} 3 Cst. 6 ^a .	2212 2
Per la Cava.	1212 2
Per el Riu.	452 2
Per 2 buyer.	32 2
Per 1 botico.	12 2
Per 3 Corder.	3212 2
Per el Diputado.	12 60
Total	3062 12

Thomas Castells per el Riu. 252 2

El qual reparto se ha remido per manifestado en la Casa del Comun
 del Lugar de Parets segun nos previenen en las Reales Instrucciones y
 en fee del qual Damos la presente que firmamos y sellamos con
 el Sello de nuestro Territorio de Parets a los 30 de Abril de 1784.

Sebastian Saura Bayle
 Pere Castells regidor
 Francesc Buxosa Sincies
 Manrico de Mayo de 1784

Quando este Reparto vino a la Casa del Comun y a la Instruccion
 del Ano 1784. En Parets al Lugar de Parets en el Territorio de Parets

[Signature]

Recentment, en una sala de subhastes de Barcelona, es va subhastar un document anomenat "Real Cadastro del lugar de Parets 1784", format per 10 fulls manuscrits sobre paper de mida foli, que va ser adjudicat per un import de 240 €. Afortunadament per a nosaltres, el va adquirir el departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat que l'ha dipositat a l'arxiu Comarcal del Vallès Oriental. Aquesta adquisició es va publicar al DOGC núm. 5763, de 25 de novembre de 2010. És una llàstima que l'Ajuntament de Parets no adquirís aquest document, tot i així ara està en un lloc segur.

És un document que recull el cadastre del 1784 i és, fonamentalment, un llistat de cases i terres "del lugar de Parets", així com dels impostos que pagaven a la Corona. El document està redactat en castellà, fruit del que establia el Decret de Nova Planta.

A Catalunya i també a la resta d'Espanya, una de les conseqüències immediates de la Guerra de Successió fou la implantació del cadastre de 1716, un impost al qual en seguien d'altres que necessitava la corona perquè la hisenda real estava molt malmesa.

Aquest cadastre del 1784, com tots, segur que no va agradar gens al paretans perquè collava als pagesos, tot i tenir pocs ingressos. A més, hem d'afegir a aquest impost les delmes que cobrava l'església que en aquesta època, el segle XVIII, manava molt i era un gran centre de poder en tots els sentits. Aquest tema ha estat estudiat en el llibre que en Josep M. Tarrès i Massaguer va publicar sota el títol, Parets del Vallès, Aproximació històrica al segle XVIII, en la col·lecció d'estudis locals, l'any 1988.

Tinguem en compte que l'any 1777, l'església de Sant Esteve de Parets fou sotmesa a reformes i ampliacions per la part de l'Evangeli, en aquell moment es va aplicar als parroquians de Parets un redelme destinat a

finançar aquestes obres, el que avui en diríem contribucions especials. Aquest redelme i el 'Real Cadastro del 1784' segur que van afectar fort l'economia local.

En aquesta data, Parets encara no és municipi independent. Tenim la Batllia de Parets, Mollet i Gallecs i, a efectes administratius, estem dins el Corregiment de Mataró.

En tot aquest marc hem de situar aquest cadastre del 1784, un document interessant per la informació que ens aporta.

El cadastre distingeix dos aspectes: el real i el personal; el primer recau sobre els bens (terres, cases, molins, edificis, censos, ...) i el personal en relació a les persones que vivien en una casa (propietaris, llogaters, mossos, ...), també es pagava pel nombre d'animals que hi havia a la casa.

Els terrenys es qualifiquen i quantifiquen per la seva productivitat, així trobem quarteres de sembrat qualitat 1, 2, 3, erm, horta, vinya, bosc, prat. Pel que fa a la casa, aquets es valora i tributa; les persones que hi viuen també tributen, tant propietaris com masovers, com mossos. També paguen els animals, així trobem bous, burros, porcs, mules, bens i euga.

Concretament en aquest cadastre hi trobem 29 cases amb les seves respectives terres, personal i animals. En una d'aquestes s'indica "casa derrotada" i en un altra s'especifica que no hi ha casa.

Després hi ha un llistat de terres fins a 39 descripcions, que són terres que pertanyen a gent d'altres llocs com Mollet, Montmeló, Gallecs, Palaudàries, Palou i Lliçà de Vall.

El document es signa el 30 d'abril de 1784, i ho fan en Sebastian Serra, com a Batlle, en Pere Castells, com a Regidor i en Francisco Butjosa, com a Síndic Personer.

Es valora en cada cas l'import de la casa i segons aquests cadastre les millors cases a Parets eren: La Torre de Malla (12 rals d'ardits), Can Moragues (12 rals), Can Romeu (10 rals), Torre de Sallés (9 rals) i Casa Pradell (8 rals).

Les cases que hi surten i la valoració és la següent (s'hi detallem les cases que hi trobem amb el total del valor que dona el cadastre al conjunt):

Cases	Terres, cases, persones i animals
Can Torrents	221 rals i 10 diners
Casa Massot Aguirola	283 rals i 23 diners
Casa Guasch	322 rals i 19 diners
Casa Romeu	458 rals i 1 diner
Casa Prat Vila Rosal	282 rals i 23 diners
Can Pla	129 rals i 16 diners
Casa Calderó	323 rals i 2 diners
Casa Pradell	400 rals i 2 diners
Casa Coll de Vique	381 rals i 20 diners
Torre de Malla (Sta. Caterina)	419 rals i 20 diners
Casa del Trench	278 rals i 8 diners
Casa Puig	153 rals i 15 diners
Manso Coll (casa derrotada)	220 rals i 10 diners
Casa Cot del Pla	440 rals i 19 diners
Casa Baranguer	290 rals i 17 diners
Casa Serra del Padró	236 rals i 4 diners
Casa Cabassa	306 rals i 4 diners
Casa Homs	166 rals i 7 diners
Torra de Sallés	695 rals i 22 diners
Casa Moragas	593 rals i 2 diners
Casa Cristoful Xiol	69 rals i 1 diners
Joan Anglada	56 rals i 14 diners
Casa Joseph Serra de Baix	83 rals i 19 diners
Matheo Pinart	42 rals i 14 diners
Marcos Castells (no hi ha casa)	61 rals i 3 diners
Casa Rams	71 rals i 19 diners
Pablo Camps	61 rals i 19 diners
Herederos de Isidro Fontcuberta	54 rals i 19 diners
Matheo Serra y Jofresa	63 rals i 18 diners

EL 1994 TÉ LLOC L'ENDERROCAMENT DE LA "QUADRA VELLA" DE LA INDÚSTRIA LINERA, S.A.

Amb tota pompa i solemnitat, el nostre Ajuntament en el transcurs del 2010 ha celebrat, celebra i celebrarà, el 130è aniversari de la posada en marxa de la primera indústria a Paret del Vallès en el segle XIX (tot i que la compra dels terrenys es troba documentada en el 1876). Rebrà el nostre suport i el de bona part dels paretans/nes i de la gent d'altres pobles que van treballar i viure els anys d'existència de "La Linera" o "La fàbrica" tal com se l'anomenava.

130 anys donen molt de sí, anys de treball, de lluites, d'alegries, de penes, d'esforç, de decadència i en els últims temps de desídia.

Celebrem i fem homenatges però, ben poca gent se'n recorda que a part dels 130 anys de "La fàbrica", també hem de recordar que aquest any en farà 17 que es va enderrocar l'última nau industrial de planta baixa i pis anomenada la "Quadra Vella" que ens quedava de una gran colònia industrial tèxtil com fou "La Indústria Linera, S.A.". Alguns ho recordem amb tristesa.

Enderrocament de la Quadra Vella

De poc va servir que un grup de persones ens interesséssim per tal que no desaparegués una nau "tan bella" i no "vella" com van interpretar els que manaven en aquell moment, no els va interessar conservar-la.

Raons? No les sabem. Tantes coses que es podien haver fet en un lloc tan gran i representatiu: equipamanets pel municipi, que prou falta ens feien en aquells moments, per exemple una residència-casal d'avis, un arxiu, un museu, locals per a entitats, un auditori, un centre cívic per esdeveniments culturals com audicions, convencions, sales d'exposicions, ecomuseu, etc. Va ser un 14 de Juny de l'any 1994, quan la nau va anar a terra.

Deien que la nau estava molt malme-sa, nosaltres no ho creiem així, tot i que una part molt petita de la teulada en la part sud-oest estava en males condicions però, es podia haver restaurat, tal i com s'ha fet a moltes naus industrials de molts pobles i ciutats de Catalunya (dos exemples molts propers son: Roca Umbert de Granollers, i el Vapor Ventalló de Terrassa).

Vapor Ventalló a Terrassa

Altres pobles han sabut guardar el patrimoni industrial del passat, moltes naus rehabilitades i formoses, i la nostra per terra. Llavors pensem en un poble sense passat i en quin futur li espera; som uns sentimentals. Considerem que els polítics que van ordenar l'enderroc de la nau es van equivocar de ple i encara avui no sabem quins interessos els van moure. Perquè no van respectar el Catàleg del Patrimoni aprovat pel propi Ajuntament on s'inclou la "Quadra Vella" com a patrimoni a preservar?

LA CIUTAT

Uns nous indrets, no els trobaràs,
no trobaràs, no, unes altres mars.
La ciutat, on tu vagis anirà. Pels mateixos
carrers faràs el tomb. I en els mateixos barris
l'envel·liràs, i en aquestes mateixes
cases et sortiran els cabells blancs.
Sempre serà en aquesta ciutat que arribaràs.
Cap a uns altres llocs, no ho esperis,
no hi ha vaixell per tu, no hi ha camí.
Tal com has devastat aquí la teva vida,
aquí, en aquest racó petit,
és en tota la terra que n'has fet la destrossa.

Konstandinos P. Kavafis
1863-1933

 Ajuntament de Paret del Vallès

CAN BUTJOSA

SALA D'EXPOSICIONS

AJUNTAMENT DE PARETS DEL VALLÈS

**EXPOSICIÓ DEL CATÀLEG DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
DE PARETS DEL VALLÈS**

del 5 de desembre de 1986 al 31 de gener de 1987

Díptic de promoció de l'Exposició del Catàleg del Patrimoni Arquitectònic de Paret (Any 1986)

CATÀLEG DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC PARETS DEL VALLÈS

En la memòria i la realitat d'un poble es troben uns valors físics, abstractes i humans, a voltes desconeguts o menysvalorats però importants que, com a herència del passat, denominem **PATRIMONI**.

Aquest **PATRIMONI** ens ha d'orientar en la comprensió de la realitat vigent dins d'un determinat territori i, com a conseqüència, a noves propostes per al desenvolupament futur.

Concepte de PATRIMONI

PATRIMONI CULTURAL:
És el conjunt de valors heretats al llarg del temps per una comunitat concreta.

Poden ser de diversa naturalesa: construïts, artístics, (objectes d'art, llibres,...), béns d'ús, (eines, utilitats,...), naturals, humans (les mateixes persones), etc.

PATRIMONI ARQUITECTÒNIC:
És fonamentalment el Patrimoni Cultural construït (entès en el sentit més ampli del terme), resultat de la transformació que ha dut a terme l'home sobre un determinat medi físic.

Per exemple: cases urbanes i rurals, edificis industrials, construccions diverses (ponts, molins, recs, fonts,...), etc.

Arquitectes redactors del projecte:
M. Bonet i Agustí
i
C. Pérez i Lamas

CATÀLEG

I. MASIES

II. EDIFICIS SINGULARS

III. EDIFICIS RESIDENCIALS

IV. ELEMENTS CONSTRUÏTS

1. La Casa del Tren o Can Roig
2. Can Butjosa de Montbrió
3. Can Masot
4. Can Turments
5. La Torre de Cellers
6. Can Còr
7. Can Violari
8. Can Mosquera
9. Can Pla
10. Can Rimbau
11. Can Guersch
12. Can Masot i la Marina
13. Can Oms
14. Can Serra
15. Can Gual
16. Can Teja
17. Can Butjosa de l'Exemple
18. Can Jorret
19. Casa Nova de Can Vila
20. La Torre de Malla
21. Can Vilanova
22. L'Església Parroquial de Sant Esteve
23. Estació del Ferrocarril
24. Tallor principal de La Llinera
25. «Casa Curia» de La Llinera
26. Agrupació escolar «Lluís Plaguer»
27. Ajuntament
28. Església de Sant Jaume
29. Ex-Fàbrica de cerresa Lamiot
30. Casa del Director de La Llinera
31. Casa de la Fàbrica, c/ Sant Antoni M. i Carot
32. Casa Modernista, Av. Catalunya, 109
33. Torre Adela, c/ Lepanto, 13
34. Xeremera de La Llinera
35. Porta d'entrada a La Llinera, c/ Antoni Pella
36. Pedra del Dubte
37. Porta i tanca d'entrada, Cementi Municipal
38. Elements construïts del jardí Torre Adela
39. Torre del dipòsit d'aigua, Can Molins
40. Remences d'Antoni Serra i Riera (c/ Típer)
41. Elements de la casa i jardí, c/ Sant Antoni, 16

INAUGURACIÓ: 5 de desembre de 1986 a les 8 del vespre

ACTE INFORMATIU: Per explicar el contingut del catàleg: 12 de desembre de 1986 a les 8 del vespre, a càrrec de Mariona Bonet i Rosa Martí.

LLOC: TEATRE DE CAN BUTJOSA

Alguns vàrem fer el que poguérem per “salvar-la” però trobàrem totes les portes tancades, tant sols poguérem publicar-ho i fer-ho saber als mitjans de comunicació.

A continuació reproduïm un resum de diversos articles que varen sortir publicats en diferents mitjans de comunicació de Parets i Comarca:

El 6 de Maig de 1991 - El diari EL 9 NOU.
PRESENTEN EL PROJECTE DE LLAR D'AVIS A PARETS, EN LA INAUGURACIÓ DE LA LINERA

“Es va inaugurar ahir diumenge al migdia a l'Escola Municipal de Música de Parets, que es troba a l'edifici de l'antiga casa/habitatge del director de la indústria tèxtil de la Linera.

L'alcalde Seguer va aprofitar l'acte d'ahir per anunciar la intenció de construir, a la nau de la Indústria Linera, una residència per a avis, el projecte fou realitzat pels arquitectes, Enric Serra, Lluís Vives i Jordi Cartagena i que es va exposar davant de l'Escola de Música.”

Plànol del projecte de la Residència - Llar d'Avis que s'havia d'ubicar a la “Quadra Vella”.

El 3 de Juny de 1994 - El diari EL 9 NOU
LA LINERA, DE PARETS, PATRIMONI QUE CAL CONSERVAR

És una carta publicada en l'apartat d'opinió per part d'Antoni Puig de Parets, en la qual es manifesta en total desaprovació (tant ell com un grup de persones) de la intenció municipal de tirar a terra la “Quadra Vella”, proposant que es rehabiliti la nau esmentada i, d'aquesta manera, aconseguir conservar el patrimoni industrial tan valuós i estimat de la població de Parets.

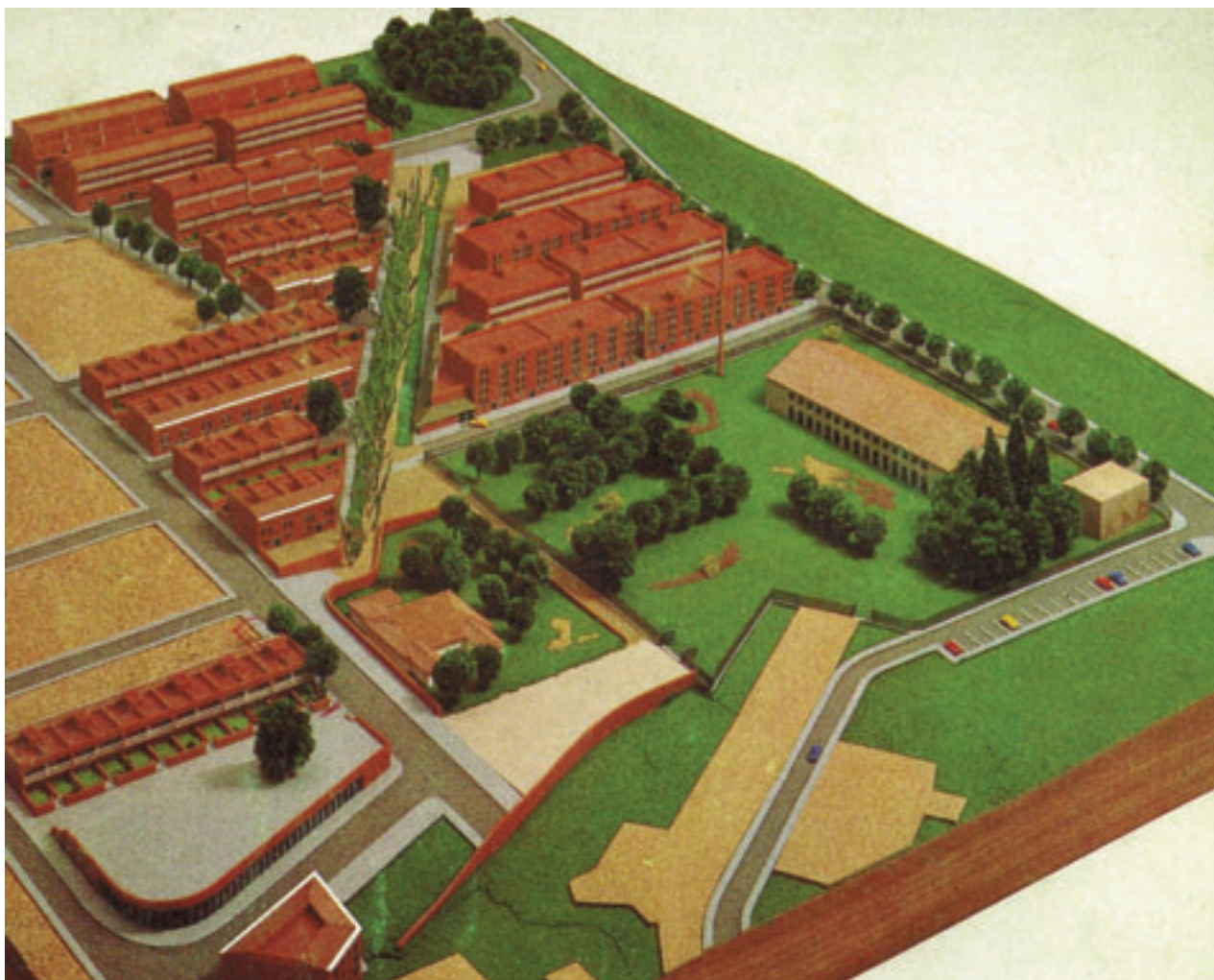
Vista de la Quadra Vella

El 13 de Juny de 1994 - El diari EL 9 NOU
ANTICS TREBALLADORS/RES DE LA LINERA DE PARETS ES REUNEIXEN ABANS QUE LA TIRIN A TERRA

“Una colla d'antics treballadors/res de la fàbrica tèxtil la Linera de Parets del Vallès, s'hi han aplegat dies abans que vagi a terra el que s'anomena la Quadra Vella”.

Amb un desafortunat títol comença l'article de la Linera en la pag. 12 del Diari EL 9 NOU del dia 13 de Juny: DESCANSI EN PAU LA LINERA.

“Ara, tot i la promesa que al nou Centre de Dia s'hi farà una exposició permanent sobre el que ha estat La linera, Antoni Puig creu que “si ensorren la nau perdrem la poca memòria històrica que ens queda a Parets.”

Vista aèria del conjunt Residencial La Linera, d'acord amb l'establert en el Pla Especial de Reforma Interior. Aprovació C.P.U. 24 de maig de 1983

El 17 de Juny de 1994 - El diari EL 9 NOU ENDERROQUEN LA LINERA DE PARETS

“Aquest dimarts dia 14 de Juny van començar les obres per enderrocar l'última nau, la “Quadra Vella”, del que va ser la Linera de Parets, una important empresa tèxtil tancada fa anys. En els terrenys de la fàbrica segons el consistori s'hi farà un Centre de Dia per als avis.”

El 18 de Juny de 1994 - La Revista del Vallès ULTIMO ADIOS A LA LINERA - EL DERRIBO DE LA NAVE ACABA CON CASI 100 AÑOS DE HISTORIA DE LA INDUSTRIA LOCAL

“Un episodio de la historia de Parets del Vallès empezó a derrumbarse el pasado martes. La nave de la antigua industria textil

de La Linera, situada en el casco antiguo, ha desaparecido para dar paso a la construcción de un centro de día para ancianos. El consistorio garantiza la construcción de una glorieta en el futuro parque de La Linera, para recordar la histórica fábrica.”

Juliol de 1994 - Diari VALLES ARA ENDERROCADA L'ANTIGA NAU DE LA LINERA

“El 14 de Juny es van iniciar les obres d'enderrocament de l'última nau que restava en peu de l'antiga Indústria Linera, S.A. de Parets del Vallès. En aquest solar es construirà un Centre de Dia per a avis que inclourà una exposició permanent sobre La Linera. Amb aquest enderrocament, Parets perdrà la seva fàbrica més antiga del municipi.”

Abril/Juny de 1994
Revista PARETS INFORMATIU n° 28
LA ZONA DE LA LINERA
ES TRANSFORMA

"S'enderroca la vella nau i el nou parc ja pren forma.

Enderrocament de la Quadra Vella
Revista del Vallés (Josep Garcia)

Dins del parc s'hi farà el nou Centre de Dia per als avis, que ocuparà els terrenys on hi havia la nau de l'antiga Indústria Linera, S.A.

A més, s'han conservat alguns elements de l'anomenada "Quadra Vella" per fer una glorieta en el futur parc de la Linera. En aquesta petita edificació coberta, que servirà de record de l'antiga colònia industrial, s'hi podrien exposar alguns objectes relatius a la fàbrica tèxtil."

Hivern 1994 Butlletí d'Arqueologia Industrial i de Museus de Ciència i Tècnica n° 24, del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

LA INDÚSTRIA "LINERA", UNA GRAN COLÒNIA INDUSTRIAL A PARETS DEL VALLÈS

Article publicat en aquest butlletí per Antoni i Josep Puig i Serra.

3 de Febrer de 2008
Entrada al Blog "Sense fruit de l'estipendi"
de Roger Prims, amb el títol "*De visita per l'Anoia. El cas del Molí de Capellades i la Linera*

de Parets". (Fàcil de trobar amb cercadors)

2 de Març de 2008
Comentari/resposta d'Antoni Puig a l'anterior Blog, extracte:

"UNA MICA D'HISTÒRIA.

L'enderrocament de la "Quadra Vella" de la Linera va fer que el municipi de Parets perdés:

Un patrimoni industrial de gran valor arquitectònic

Les arrels del nostre passat històric

Un espai edificat de 2400 m2 de superfície

Un patrimoni d'arqueologia industrial

Un patrimoni representatiu i simbòlic del nostre poble

Un patrimoni sentimental, testimoni d'una memòria col·lectiva

Un patrimoni social per al seu ús i possibilitats de reutilització

Al mateix temps, també ens hauria agradat saber a on estan guardades les 68 columnes amb capitell de ferro colat que aguantaven la nau, així com les 17 encabellades metàl·liques tipus belga que sustentaven la coberta."

Enderrocament de la Quadra Vella

No entenem les presses que van tenir per tirar la nau a terra.

Ni el perquè no es va preguntar al poble de Parets si es volia guardar aquesta nau.

Com veiem les promeses fetes l'any 1991 i 1994 per part de l'Ajuntament no s'han complert, com són: la intenció de construir a la nau de la Indústria Linera una residència per a avis, la inclusió d'una exposició permanent sobre la Linera, també a la Revista Municipal PARETS INFORMATIU n° 28 d'Abril/Juny 1994, es publica que s'han conservat alguns elements de l'anomenada "Quadra Vella" per a fer una glorieta en el futur parc de la Linera. En aquesta petita edificació coberta, que servirà de record de l'antiga colònia industrial, s'hi podrien exposar alguns objectes relatius a la fàbrica tèxtil.

Enderrocament de la Quadra Vella

Trobem que en l'any 1986, es cataloga dins el patrimoni Arquitectònic de Parets com edificis singulars el Taller principal de la Linera "Quadra Vella" amb el n° 24 d'un total de 41 elements del poble de Parets, però malauradament ja en falten uns quants d'aquests edificis tant emblemàtics.

Enderrocament de la Quadra Vella

Disortadament a Parets es valora més l'enderrocament del patrimoni que la seva conservació.

I així, renunciant al patrimoni històric-arquitectònic més important que ens queda, s'ha perdut el testimoni material de les generacions passades que ens ensenyava com vivien i treballaven.

Conèixer el passat no garanteix que fets com aquest no es tornin a repetir.

Com ens diu Ferran Cañameres en el seu llibre EL VALLÈS:

EL VALOR D'UN POBLE RADICA EN EL QUE SAP GUARDAR DEL SEU PASSAT

"EL POBLE QUE OBLIDA LA SEVA PROPIA HISTÒRIA ESTÀ CONDEMNAT A REPETIR-LA" (Séneca)

NOTA: Per veure els articles complets consultar les revistes i diaris esmentats a continuació.

Fonts consultades:

- Diari EL 9 NOU de 6 de Maig de 1991
- Diari EL 9 NOU de 3 de Juny de 1994
- Diari EL 9 NOU del 13 de Juny de 1994
- La Revista del Vallès de 18 de Juny de 1994
- Diari Comarcal VALLES ARA Juliol 1994
- Revista Municipal PARETS INFORMATIU n° 28 d'Abril/Juny 1994
- Butlletí d'Arqueologia Industrial i de Museus de Ciència i Tècnica n° 24, Hivern 1994, article publicat per Antoni i Josep Puig i Serra.
- Blog d'internet: Sense fruit de l'estipendi: De visita per l'Anoia. El cas del Molí de Capellades i la Linera de Parets, de Roger Prims (3 de Febrer de 2008).
- Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Parets del Vallès de 1986.

Les fotografies que il·lustren aquest article han estat cedides pels propis autors.

Antoni i Josep Puig i Serra
Extreballadors de La Linera

Domènec Turull i Marquès va néixer a Lliçà de Vall el dia 30 de març de l'any 1940. Amb poc mesos de vida del nadó, els seus pares, en Josep i la Pauleta, juntament amb els seus dos fills varen tornar a la seva casa del carrer Masmolins, avui conegut com el carrer del Raval. En Domènec és el segon dels tres fills del matrimoni Turull-Marquès. Va fer els estudis primaris a l'Acadèmia Comercial de Parets. El propietari i director d'aquest centre d'estudis era el mestre Enric Perich. Durant l'adolescència va estudiar en el Seminari de la Conreria. Durant aquesta etapa va ser company d'estudis del qui fou, unes dècades més tard, president del Parlament Català, en Joan Rigol. De ben jove, ja era un xicot inquiet i interessat pels problemes de la justícia social. Va ingressar com a membre de la JAC, Joventut Agrícola Catòlica, i va ser-ne el coordinador a la nostra comarca. Una gran afició esportiva de la seva joventut va ser el ciclisme, fins i tot s'hi va dedicar un parell d'anys com a professional. En el món de la bicicleta va guanyar algun guardó a la comarca i va arribar a córrer al campionat d'Espanya de principiants, quedant en la posició número 12. Es va casar amb la Dolors Negre i varen tenir tres fills: La Isabel, en Jordi i en Marc. En el camp professional ha desenvolupat diferents feines, des de treballar en una indústria del nostre poble, passant per fer de tripaire, ja que tenia, juntament amb la Dolors, una botiga on l'especialitat era el cap i pota, xofer de taxi i camió, així com comptable. Cal dir que aquesta darrera professió és la que l'hi ha ocupat més temps de la seva vida laboral.

En l'àmbit de l'esbarjo va participar en grups escènics locals. Ja en la seva infantesa va participar en la representació dels pastors i, més tard, en teatre juvenil i amateur. Recorda amb certa nostàlgia l'obra la

Ventafocs, en la qual també va participar la que avui és la seva muller. Un altre vessant que també li va ocupar el seu temps de lleure varen ser els ballets i l'esbart dansaire.

Trobada JAC a Granollers abans del 60

En el camp de l'associacionisme ha participat en diferents entitats del nostre poble: la biblioteca SOL, en què fou vicepresident; cofundador del Centre Excursionista de Parets (CEP), juntament amb altres joves com en Ramon Collell, Àngel Call, Albert Serra, Baldomero Parera i potser alguna altra persona que la memòria no recorda en aquest moment. Alguns anys més tard de la fundació del CEP en fou president i, alhora, era membre de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. També hi va participar activament en el món del cooperativisme on va ser vocal i més tard president de la Junta Rectora de la Cooperativa de Consum la Progressiva entre els anys 1981 i 1989; alhora també era membre de la Federació de Cooperatives de Catalunya.

En Domènec i la Dolors són uns grans enamorats del Pirineu. Des de la dècada dels setanta hi tenen casa i estiuegen en un petit poblet a la part més meridional de La Serra del Cadí, sobre un petit turó arrodonit a on hom pot veure un petit nucli de població on sobresurten, sobre un petit promontori, l'església i castell. Aquest llogarret és Josa de Cadí. Ell, amb la seva esposa Dolors, els seus fills i els sogres varen començar a mitjans dels anys setanta a donar una empenta i a col·laborar en fer que aquest llogaret quasi

abandonat, amb una demografia molt petita i totalment despoblat en aquells anys a l'hivern, pugui despertar i recobrar la seva identitat com a poble d'alta muntanya. Actualment pertany a Josa i Tuixén formant els dos nuclis un sol municipi. Des d'aquest indret de l'Alt Urgell, a tocar amb el Berguedà i el Solsonès, ells han fet moltes excursions a peu i amb cotxe per tal de descobrir i ensenyar a les seves amistats i familiars aquesta bellesa natural.

La Joventut Agrícola Catòlica

Parlem de la JAC, ja que tu vares ser una de les peces importants en el nostre Vallès. Què signifiquen aquestes sigles?

La Joventut Agrícola Catòlica (JAC), a continuació Moviment Rural de Joventut Cristiana (MRJC) és un moviment francès d'Acció Catòlica que va ser creat el novembre 1929 per joves i per sacerdots, sobretot els abats Jacques Ferté i Robert Garnier.

A Catalunya es va iniciar aquest moviment als anys cinquanta. En altres països d'Europa es va tornar a reorganitzar també a principis de la segona meitat del segle XX,

Jornada Diocesana JAC, finals del 59

després del llarg parèntesis de la Segona Guerra Mundial i la Postguerra. A casa nostra el primer consiliari diocesà va ser, l'any 1953, mossèn Joan Batlles i Alerm i, a partir del 3 de setembre de 1967, fou escollit en Joan Bellavista i Ramon, el qual ja era un membre actiu des dels inicis. Un altre vallesà de Vilanova del Vallès, en aquell temps Vilanova de la Roca o més popularment el Raval, en Josep Ginestí, va ser president a nivell de l'Estat espanyol i posteriorment president del Moviment Internacional de Joventut d'Acció Rural Catòlica (MIJARC).

En els anys seixanta emergien les inquietuds socials, polítiques i sindicals reprimides i adormides durant molts anys. La JAC va jugar un paper molt important en la revelació d'aquestes inquietuds. En Miquel Reverter i la Julita Margarit, en un article titulat El Moviment de la JAC publicat a la revista Amíndola nº52, ens deixen ben palès que "com a Moviment d'església, la nostra tasca era la d'educar persones capaces de comprometre's políticament i sindicalment, i que els compromisos concrets havien de ser opcions molt personals".

Com estava organitzat aquest moviment a la nostra comarca?

A la nostra comarca, a banda dels preveres Joan Batlles i Joan Bellavista i el seglar Marcel Galobart de Santa Eulàlia de Ronçana, que varen ser els impulsors d'aquest moviment catòlic molt preocupats pels problemes del món rural, en varen ser membres destacats: na Roser Riera, l'Esteve Sala, en Josep Malast, en Josep Verde i Aldea i en Pere Serra de Granollers, en Josep Ginestí, la Margarida Cambres i en Rossell de Vilanova del Vallès, l'Arcadi Viñas de Mollet, en Josep Ventura i Dolors Viñals de Santa Perpètua, en Lluís Riu i en Josep Maria Pou de Sant Esteve de Palautordera, en Vicenç Rochina de la Garriga, en Josep Tintó, en Baldomero Parera i un servidor de Parets, entre molts d'altres.

Cal dir que Santa Perpètua, tot i que geogràficament pertany al Vallès Occidental, estava inclosa en el nostre grup i els pobles de Caldes i Riells, tot i formar part d'aquesta jurisdicció administrativa, no en formaven part. Riells no ho era perquè eclesiàsticament estava adscrita al Bisbat de Vic.

A la comarca n'havíem estat coordinadors en diferents èpoques l'Arcadi Viñas, en Lluís Riu, en Josep Malast (qui fou també un dels fundadors de la cooperativa la Gralla de Granollers) i un servidor. Quan vaig deixar la responsabilitat comarcal em va substituir en el càrrec un altre paretà que és en Josep Tintó.

Com es va articular aquest moviment a Parets?

Vaig adherir-me en aquest moviment a la comarca. Més tard, a Parets hi va haver altres joves que compartien les mateixes inquietuds i varen col·laborar en aquesta tasca d'educar i reflexionar en temes polítics i sindicals com a moviment d'església. En

75è aniversari de la Cooperativa "La Progressiva"
27 de juny de 1987

aquell temps la política i el sindicalisme eren mots tabú pel règim dictatorial que dirigia el país mantenint la independència personal de cadascun dels seus membres, és a dir, sense estar adscrit a cap opció política o bé sindical concreta. Cal dir que en aquells anys tant els partits com els sindicats eren clandestins. Entre les persones de Parets que hi varen par-

ticipar podem citar en Josep Tintó, en Baldomero Parera, en Jaume Batlle, en Robert Serra, en Francesc Alzina, en Salvador Grau i en Francesc Canal i Anfrés. Havíem fet reunions amb mossèn Ramon Mascorda, que en aquell temps era vicari de Parets.

Havies participat en alguna trobada internacional de la MIJARC?

Havia estat escollit per anar en representació del Moviment Catòlic Català per preparar una trobada mundial de la MIJARC a la ciutat alemanya de Frankfurt. En aquella

75è aniversari de la Cooperativa "La Progressiva"
27 de juny de 1987

època, jo ja havia fet el servei militar i em varen demanar molts papers per tal de poder sortir a l'estranger. Necessitava un permís militar, el certificat de penals i alguna cosa més. Per culpa de la burocràcia, els papers no varen arribar a temps i no em varen poder fer el passaport. Malauradament per culpa d'aquella administració poc eficaç vaig quedar-me a casa.

La Progressiva

Parlem del teu pas com a president de la Cooperativa de Consum La Progressiva. Era la primavera de l'any 1981 quan, malauradament, el president Àngel Anfruns va morir. El va substituir interinament en Josep Idáñez. Se'm va proposar a mi per presentar-me al màxim càrrec de l'entitat. Ho vaig pensar diverses vegades i el meu objectiu era des-

polititzar la imatge que tenia la cooperativa. La Progressiva era considerada com una entitat políticament d'esquerres. Jo volia foragitar aquella imatge que hi havia entre les esquerres i les dretes. Al final, vaig fer un cop de cap i vaig decidir presentar-me. El dia 30 de maig de 1981, en una assemblea de socis, vaig ser escollit president de la Junta Rectora.

Quins varen ser els grans problemes que vas viure en aquesta etapa com a president?

-La crisi de la Caixa de Crèdit Mutua

El mes de novembre del mateix any de ser escollit president, ens vàrem trobar amb el gran problema de suspensió de pagaments de la Caixa de Crèdit Mutua, on tant la societat que jo presidia, com l'Ajuntament i molts petits impositors de Parets, n'érem afectats.

**75è aniversari de la Cooperativa "La Progressiva"
27 de juny de 1987**

Aquest procés va ser llarg i vàrem tenir moltes entrevistes amb personalitats importants de la vida política catalana i espanyola. Es va formar una comissió mixta formada per una representació de l'Ajuntament: Rosa Martí i Conill -com alcaldesa- i el regidor Olivares, i membres de la Cooperativa: en Domènec Turrull, com a president i el tresorer Salvador Gispert. Ens vàrem entrevistar a Madrid amb el governador del Banco de España, Sr. Álvarez Rendueles, amb el delegat del Govern Central a Catalunya, amb diferents consellers de la Generalitat com el de Treball, Sr. Joan Rigol, i el d'Economia, Sr. Ramon Trias

Fargas; diputats catalans com en Miquel Roca i Junyent i en Josep Verde i Aldea; el senador català per la província de Girona, Sr. Ferrer Gironès i, fins i tot, amb el propi president de la Generalitat, el Sr. Jordi Pujol i Solé.

Cal dir que el llavors Conseller de Treball de la Generalitat, en Joan Rigol, es va interessar molt per aquest tema i va ser una gran suport. Va posar el tema en mans del Director General de Cooperatives, al qual, per cert, li vàrem ensenyar els balanços i ens va felicitar perquè estaven totalment correctes.

Cal dir que Caja de Madrid va estar interessada per absorbir l'entitat en fallida, però tenia problemes jurídics, atès que les Caixes tenien un àmbit provincial d'expansió i no podien fer-se càrrec d'entitats fora de la seva demarcació. Això va comportar modificar la Llei Espanyola de Caixes a fi de poder expandir-se fora del seu marc administratiu. Afortunadament, Caja Madrid es va fer càrrec de CCM i tots els dipòsits es varen garantir.

-Les reformes de la cooperativa

Entre els anys 1983 i 1984 es varen portar a terme unes reformes molt importants dels locals de la Cooperativa. En aquest mateix període es va fer la separació de finques entre la Cooperativa i l'Ajuntament, un vell plet que feia molts anys que es debatia.

-L'atracament a en Salvador Pagès

El fet més lamentable que vaig viure com a president va ser el 4 de gener de l'any 1984. El que llavors era el gerent, en Salvador Pagès, va ser assaltat per un atracador quan anava a fer un ingrés de la recaptació del dia de la societat a una entitat financera del poble. En Pagès va ser ferit per quatre trets de bala de pistola. Gràcies a Déu es va guarir i després de mesos de baixa va poder tornar a la feina i va viure amb tota normalitat.

-La commemoració del 75è aniversari

Un altre fet important va ser la celebració del setanta cinquè aniversari de la societat, celebrat l'any 1987. En la commemoració d'aquesta efemèride hi varen ser presents les autoritats polítiques municipals, representació de la Generalitat, tot i que el President va excusar la seva presència per motius personals, el president del Parlament Català, Miquel Coll i Alerton, representants de l'església paretana i els exconsiliaris de la JAC, mossèn Joan Batlles, llavors Vicari episcopal de Barcelona, i Joan Bellavista, fill de Parets, així com socis, presidents d'altres entitats i molts convilatants de Parets.

En Domenèc amb un to melancòlic em comentava que tenia molt present el traspàs de persones amb qui havia compartit amistat i molts anys de treball i, malauradament, ens han deixat: en Josep Martínez Saborit i, enguany, en Joan Bellavista, en Marcel Galobart i en Joan Cabot.

Agraïm molt tot aquest temps que has dedicat a la nostra revista.

Joan Volart i Bellavista

PREMI EL LECTOR DE L'ODISSEA

El mes d'octubre passat, en Carles Zafón, veí del nostre poble i metge de professió, va rebre el XII premi al lector de l'Odissea. Aquest premi està dotat amb 13.000 euros i l'obra guanyadora ha estat *Breu tractat sobre les il·lusions òptiques*, que veurà la llum la propera primavera.

La XIIa edició d'aquest premi ha batut el rècord de participació amb un total de 35 obres presentades. El premi el convoquen la llibreria l'Odissea, edicions Proa, l'Ajuntament de Vilafranca i el Consell Comarcal de l'Alt Penedès.

Breu tractat sobre les il·lusions òptiques és una novel·la sobre tres personatges sense cap mena de lligam entre sí, que senten la necessitat d'escriure i això els porta a reflexionar sobre el que havien estat les seves vides fins aleshores.

Zafón es dedica a escriure sempre que pot i és un gran coneixedor de la Grècia clàssica, en especial de la seva mitologia. Ha publicat diversos llibres entre els quals trobem *l'Harúspex*, *Cecília* i *Elementa*.

Enhorabona, celebrem els èxits de Carles Zafón.

FE D'ERRADES

En la fotografia de la primera plana interior del butlletí n. 6 hi apareixia una fotografia amb el nom de diferents nois de Parets.

Un d'ells erròniament el vàrem identificar com a Joan Cors, quan en realitat es tractava de Joan Cosp.

LA RECERCA DEL LLIBRE

“LA FÀBRICA DEL CAMALEÓ”

Després de la presentació del llibre “La fàbrica del camaleó” aquesta passada tardor, vaig tenir la sort de ser convidada per Jaume Vilaginés, historiador i professor de l'IES Parets, a fer una xerrada als seus alumnes de quart d'ESO.

Havia d'explicar als nois i noies el procés utilitzat per a la recerca històrica de la fàbrica la Linera: l'objectiu, el plantajament, les fonts consultades, la bibliografia i les dificultats aparegudes al llarg del treball.

Vaig destacar que el tema de la Linera em va despertar, des d'un principi, un especial interès. Al llarg dels mesos de recerca, la curiositat i la il·lusió em van acompanyar sempre.

L'objectiu del treball era acostar a un públic ampli el coneixement de la història de la Linera, dels obrers i obreres que hi van treballar i la influència que la fàbrica va exercir en el poble de Parets.

A l'hora de plantejar l'estudi, hauria pogut seguir una línia econòmica: la fàbrica entesa únicament com a espai de producció, analitzant els setmanals, la facturació, les despeses, els balanços, els beneficis i les pèrdues. Però vaig preferir un recorregut en que la història social fós la protagonista. Per això, em vaig centrar en tres grans eixos:

La fàbrica.

L'espai productiu on es transformava la primera matèria, el lli i el cotó, en roba teixida i l'estudi de les diferents etapes de l'empresa: els inicis, l'expansió i el declivi.

Els obrers i les obreres.

Els veritables protagonistes de la història de la fàbrica eren els treballadors. Els oficis, els sous, les relacions i conflictes labo-

rals, el treball infantil, els accidents laborals i la immigració, entre altres, van ocupar un lloc important en la investigació.

La influència que va exercir la fàbrica i la colònia en el poble.

Sense la Linera i el món que es va crear al seu entorn, la història de Parets hauria estat una altra.

Les fonts consultades van ser tant escrites com orals. Les escrites van ser trobades a l'Arxiu Municipal de Parets, a l'Arxiu Nacional de Catalunya i a l'Arxiu de la Cambra de Comerç de Barcelona. També vaig fer un cop d'ull a l'Arxiu Municipal de Granollers i a la Hemeroteca Josep Móra de la mateixa ciutat.

Documents com llibres de setmanals de l'empresa, actes de plens municipals, padrons d'habitants i contribucions industrials van ser consultats a l'Arxiu Municipal de Parets. Aquí, també es poden trobar els Butlletins de la Cooperativa Obrera de Producció (anys de la guerra civil), el Catàleg del Patrimoni (1986) i diversa documentació.

A l'Arxiu Nacional de Catalunya es pot consultar el fons de l'empresa. Allà hi consta l'inici de l'activitat, el 1880, en un dels llibres de setmanals. Alguna de la documentació de la fàbrica de la immediata postguerra es guarda a l'Arxiu de la Cambra de Comerç de Barcelona.

També vaig tenir en compte la premsa. Diferents notícies van ajudar a configurar aspectes i fets de rellevància. La Vanguardia on line n'és un exemple.

És molt important que un treball de recerca vagi acompanyat de documentació gràfica. A “la fàbrica del camaleó” va caldre

la col.laboració de diverses persones, algunes de les quals van treballar a l'empresa. La conservació que van fer de fotografies, sobretot dels carrers de la fàbrica, va ser vital per il.lustrar el treball.

Les fonts orals van ser molt significatives. En un treball en que el protagonisme dels treballadors era fonamental, la seva paraula era imprescindible. Les seves vivències van quedar reflectides en cada entrevista i van contribuir a l'explicació de fets no documentats.

Per acabar, vull comentar que la bibliografia és indispensable a l'hora de fer una recerca. No n'hi ha prou amb trobar documentació si aquesta no va acompanyada del context històric i social, o sigui del conjunt de circumstàncies que envolten i expliquen una situació, un esdeveniment.

En definitiva, una recerca és com un gran trenclacosques. És necessari anar trobant cada peça i col·locar-la en el seu lloc.

El treball no em va comportar grans dificultats, però sí esforç i dedicació. Alguns cops, però, vaig sentir cert desànim: regirar un arxiu no sempre dóna fruits. Cal insistència i constància.

En una investigació d'aquestes característiques arriba un moment en que s'ha de posar al punt i final. Sempre queden temes per acabar, arxius per consultar i entrevistes per fer. La porta entreoberta del passat suggereix nous reptes per a futurs detectius de la història local.

Maria Gorina Esteve

POESIES

Enguany fa 100 anys que va néixer en Josep Marquès i Olivé. Ha estat una persona molt lligada en el moviment associatiu i cultural de la nostra vila. Ha estat un amant de la poesia i el cant coral. Es va casar amb Maria Fuster i Llonch.

Entre els càrrecs que ha tingut en les diferents entitats, podem citar: president de la Coral Art i Unió i també president del Club de Tennis de Taula de Parets, així com membre de la Junta Rectora de la Cooperativa la Progressiva.

Josep Marquès i Olivé i Maria Fuster Llonch

A continuació us oferim dues poesies de l'autor:

CAMPRODON

Bell tresor de la natura
que Déu t'ha confiat,
bressol d'una terra dolça i pura
qui et contempla li dol el comiat.

Algunes fresques, fonts belles,
Qui te les ha donat?
El teu cristall ple de meravelles
Aixeca l'esperit quan roman al teu costat.

Els prats i la boscúria
Estan gemats verds i bells
Donant perfums inoblidables
On s'hi aixopluguen i canten els ocells.

Quan el sol se'n va a la posta ,
la pau en la llar concilia xics i grans.
l' avi amb els infants s'apropa
contant-los-hi rondalles sempre triomfants.

I ve la nit més serena,
quan tot reposa, somnis i anhels,
mirant l'espai per la cresta
veus les muntanyes jugant amb els estels.

Ja a la fi de vacances,
com l'ocell que pren el vol
resta l'enyor amb l'esperança
Camprodon, fins l'any vinent si Déu vol.

EL MEU PETIT JARDÍ

Tinc una olivera formosa petita,
Molt prop del meu casal,
Voltada de flors amb herbeta,
Tot respira un goig celestial

El pas dels vianants espanta,
L'ocellada que fuig del cimal
la mare, a tots els porta
a la muntanya, cercant l'arbre més alt.

Arriba la devoradora tardor,
Despiedadament mata les plantes,
l'olivera amb sa verdor
guarda tendres i fermoses les branques.

Si les flors ens fan companyia,
guarim-les dels freds de la nit,
sa flaira ens plau nit i dia,
és nostra alegria, és nostre esperit.

Olivera, símbol de la Pau,
donem l'ombra i alegre harmonia,
quan estic vora teu,
és més dolça la vida.

Josep Marquès
Parets, 14/01/1981

Josep Marquès i Olivé

Josep Marquès i Olivé i Maria Fuster Llonch